

Tre världsettor samlade på en bild. I Båstad!!

Välkommen till Nyhetsbrev nr 10-2015 från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Kolla bilden

Den är historisk. Dessutom unik. Tre tennisspelare, som alla varit rankade som etta i världen!!. Det som gör bilden absolut unik är, att jag – mitt i all trängsel - lyckats placera de tre världsstjärnorna framför skylten Swedish Tennis Hall of Fame, dvs Sveriges Tennismuseum. Platsen där jag vid den tiden var verksam. Just i det ögonblick då bilden togs, var jag ensam fotograf i just den positionen.

Hall of Fame

2003 hade vi i tennismuseet bestämt oss för att påbörja inval av förtjänta personer i den svenska tennisens Hall of Fame. Det var ingen tvekan om vilka tre som skulle ges äran av att vara de först invalda. Tre världsettor. Tre prydnader för svensk tennis. För svensk idrott. Du känner nog igen dem. Stefan Edberg, Björn Borg och Mats Wilander. Dessa tre utgör några av de tennisspelare som ingick i det, som kom att betecknas som "Det svenska tennisundret". Ett under som en hel tennisvärld såg på med förvåning och beundran. Denna tennisvärld undrade: hur är det möjligt, att detta lilla land (befolkningsmässigt) uppe i den kalla nord med så ogästvänligt klimat för tennis, kan få fram så många världsstjärnor?

En enastående tennishistoria.

De tre tennisgiganterna på bilden var inte ensamma om att skapa begreppet "Det svenska tennisundret". Konkurrensen inom Sverige var stenhård – framför allt på herrsidan. Det är bara att nämna några namn: Anders Järryd, Henrik Sundström, Joakim Nyström, Jonas Björkman, Magnus Norman, Hans Simonsson, Kjell Johansson. Det fanns fler...Många fler.

Om jag minns rätt lade svenska spelare vid något tillfälle beslag på fem av platserna på världens tio-i-topp-lista. (Minns jag fel kan väl du, Björn Hellberg, som är en av mina Nyhetsbrevläsare, rätta mig. Eller bekräfta....)

Glöm inte damerna.

Det var på herrsidan som de riktigt stora framgångarna – de som ger eko ute i världen - noterades. Detta får dock inte skymma, att vi under den svenska tennishistorien har haft många framgångsrika spelare på damsidan. De har dock varit fördelade över hela "tennisåldern", och har förstås inte nått lika ofattbart stora framgångar som tennis-undrets herrar. Några av namnen som tillhör den svenska tennishistorien och som vi får uppleva i bild och text i tennismuseet: Sigrig Fick, (som närmaste prenumererade på titeln i Båstad på 1920-talet), Alva Björk, Birgit Sandén, Christina Sandberg, Catarina Lindqvist, Ingrid Bentzer plus flera andra.

En historia värd att vårda och värna.

Detta med vårt lands enastående tennishistoria var ett av skälen till att jag kände, att denna tennishistoria måste räddas och skildras för eftervärlden. Ett av sätten är att låta landets tennishistoria få ett "hem". Ett ställe där allmänheten kan ta del av historien, lära känna den och bli inspirerad av den.

Flera skäl.

Det fanns fler skäl att driva frågan om att skapa ett museum. Dessutom: att detta museum skulle ligga i Båstad.

Under början av 1990-talet genomgick tennisen i Sverige – och därmed i Båstad - en djup kris. Inga svenska framgångar på banan. Publiken svek. Sponsorerna svek. Svenska Tennisförbundet förklarade, att man inte kunde fortsätta att hålla turneringen under armarna.

Turneringen i Båstad var hotad. I Göteborg stod man redo att ta över. 1992 kunde vi läsa i Göteborgsposten, att "*Göteborg har tagit upp kampen om den anrika tennisturneringen och hoppas kunna ta över 1996.*" Artikeln illustrerades med en skiss som visade en "mobil" tennisanläggning inne i Nya Ullevi stadion!!

Gemensamma krafttag

Det var i det läget som vi - flera intressenter - började agera. Med gemensamma krafter skulle det vara möjligt att vända skutan. Att få den att segla åt rätt håll. Det var Båstads kommun, Svenska Tennisförbundet, Stiftelsen Båstadtennis och Länsstyrelsen i (dåvarande) Kristianstads län.

Drömmen om ett nationellt tennismuseum i Båstad utgjorde ett av många inslag i denna "operation rädda tennisen i Båstad".

Alla hade skäl att ge stöd åt planerna på ett tennismuseum: För Båstad var det en fjäder i hatten att bli värdkommun för ett nationellt museum. Svenska Tennisförbundet hade – och har - en förpliktelse att rädda skildringen av landets tennishistoria. Länsstyrelsen kunde, liksom kommunen, se det som positivt att ha ett nationellt museum inom länet. För Stiftelsen Båstadtennis var det naturligt och självklart.

Små resurser

5 juli 1997 kunde vi sätta skutan i sjön. Stefan Edberg kunde klippa av de blågula banden och förklara museet invigt. Vi hade lyckats spåra upp lokaler som ägdes av kommunen. Annexbyggnaden till Victoriagården vid torget i Båstad. Lokalerna var små. Inte alls lämpliga

för museiverksamhet. Men: det var åtminstone tak över huvudet. De ekonomiska resurserna för att skapa ett innehåll var också små.

Små lokaler. Brist på resurser. Allt detta fick kompenseras med massor av ideellt arbete, entusiasm och hjälp från många inom tennisens värld.

Ständig kamp

Under hela museets existens har det varit en kamp för att med små resurser åstadkomma det vi ville. Trots denna resursbrist har imponerande samlingar kunnat byggas upp. Detta tack vare många entusiaster som bidragit med föremål och kunskaper. Det var ett nöje att ta emot prylar och berättelser, som de kom med: Björn Borg, Mats Wilander, Stefan Edberg, Anders Järryd, Henrik Sundström, Kjell Johansson, Jan-Erik Lundqvist, Ulf Schmidt, Sven Davidsson, Lennart Bergelin, Ingrid Bentzer, Catarina Lindqvist och många andra. Tack vare en kunnig och entusiastisk samlare i Stockholm, Ola Hallengren, fick museet en unik samling av originalföremål från de främsta svenska spelarna under tennisens barndom – Sigrid Fick, Hilde Sperling, Sune Malmström, Kalle Schröder, Birgit Gullbrandsson m.fl. Det är närmast unikt bland tennismuseer att ha så mycket av originalföremål i sina samlingar.

Viktigast är ändå kunskapen

Ett museum består ju inte enbart av föremål. En viktig del utgör kunskapen. Även i det avseendet var vi lyckligt lottade. En som gärna delade med sig av sitt enorma tenniskunskaper var Björn Hellberg. Vi tillbringade många timmar tillsammans med denne tennis-allvetare i museet för att samla ihop och strukturera det väldiga material som fanns. Det fanns förstås många fler som bidrog med sitt kunskaper, sin entusiasm och sin tid. Jag hoppas kunna komma tillbaka i kommande Nyhetsbrev

Glöm inte det som finns ”bakom scenen”

Det kanske allra viktigaste i ett museum är den kunskapsbank man har byggt upp. Arkivet. Dokumenten. Faktaredovisningarna. Personskildringarna,. Protokollen. Bilderna...

Vad händer nu med museet?

Om jag förstår de uppgifter, som jag då och då ser i vår lokala tidning, finns det stora frågetecken om museets framtid. Museets fortsatta existens tycks vara hotad. Orsak: För några år sedan fattade Båstads kommun det för mig obegripliga beslutet att sälja den fastighet, där museet är inrymt. Beslutsfattarna då måste ha varit väl medvetna om att detta kunde vara dödsstöten för museet.

Sedan dess har vi i media kunnat följa en rad olika turer. Jag får ofta frågor om museets framtid. Jag har förstås inga svar. Det är många år sedan jag lämnade uppdraget inom museet. Andra uppgifter har därefter krävt hela min uppmärksamhet.

Därför är det nu jag som ställer frågan. Kommer museet att finnas kvar? I Sverige? I Båstad? Jag kan bara hoppas att politikerna i Båstad, liksom de ansvariga inom Svenska Tennisförbundet, region Skåne, det lokala näringslivet m.fl. plockar fram samma tänkesätt som dessa intressenters representanter hade som riktmärke på 1990-talet.

Några ex. finns kvar.

Ännu ligger några ex. av mina tidigare böcker kvar på de hyllor, där inom kort mina nya bok **"På räls över Hallandsås under 130 år"** skall placeras. Nu skall det städas rent på hyllorna. Därför förlängs min super-rea (rea på rean...), avsedd för Nyhetsbrevets läsare:

Boktitel	Ord pris	Specialpris
Så blev Båstad tennis	225	75
Bilder av ett sekel i Bjäre	330	90
Vår bjärehistoria i bild	350	90
Bjärebor berättar om Bjäre	330	90
Strövtåg i Bjäre historia (Ny)	330	190

Hästar bättre än ånglok.

När tanken på att bygga järnvägar dök upp i England under den första hälften av 1800-talet, utbröt en häftig debatt om detta ny färdmedel. Många varnade:

"Att köra med ånga i stället för med hästar, som dock Gud har skapat endast och allenast för dylika ändamål, vore en uppfinning av djävulen som därmed vill fresta människan till ont och orätt".

Andra tog till mera världsliga argument:

"Gnistor från lokomotiven skulle bränna ner husen....."

Eller:

Blotta ljudet af lokomotivet var så fruktansvärt att alla i närheten skulle bli döva...."

Eller:

"Hönsen skulle släppa sina ägg i förtid och korna kalva för tidigt...."

Det fanns även förespråkare

Det fanns förstås även förespråkare för detta nya. En av dessa var den danska diktaren H.C. Andersen. Efter sin första tågresa skrev han:

"O, vilken andens storverk är inte denna uppfinning. Man känner sig mäktig som en forntida trollkarl. Vi spänner vår magiska häst framför vagnarna och rummet försvinner. Vi flyger som molnen i stormen, som flyttfåglarna flyger. Vår vilda häst gnäggar och frustar. Ångan stiger ur dess näsborrar."

I Ny Illustrerad Tidning kunde vi 1875 läsa en hyllning till järnvägen:

"En ny tid har inträdd. Sveriges portar äro öppnade på vid gavel för alla nationer. Dess blågula flagga vajar stolt, aktad och ansedd på alla haf – och i våra dunkla skogar dånar det snabba lokomotivet, dragande med sig i långa tåg de rikedomar skaparen har nedlagt i våra berg, låtit växa i våra skogar och å de bördiga fälten....."

"Järnvägen dödar omdömesförmågan".

Alla hyllade inte järnvägen. Några motarbetade den. En av de allra ivrigaste motståndarna till en svensk järnvägsutbyggnad var riksdagsmannen Leonard Fredrik Rääf. Han skrev bl.a.:

"Samhällets lycka består i att äga medborgare, vilkas själs och kroppsformerheter uppnått den bästa möjliga styrka. Järnvägarna verka, liksom maskiner, mycket ont och dödar allmänhetens omdömesförmåga, kraft och välstånd."

En 130-årig epok går i graven

Den 8 december i år invigs tunnlarna genom Hallandsås. En vecka senare tas tunnlarna i bruk för trafik. Därmed kan tågrälsen över Hallandsås rivas upp. Järnvägsepoken över Hallandsås går in i vår historia.

Det har gått 130 år sedan man med pompa och ståt invigde den nybyggda Skåne-Hallands Jernväg. Det skedde med just på gränsen mellan Skåne och Halland. På denna gräns, strax norr och Båstads station, parkerades två tåg mitt emot varandra – ett från söder och ett från norr – varefter man under högtidliga invigningsformer slog i den sista spiken i rälsen. Sedan blev det fest på Öremölla i Båstad. Högtidliga tal hölls (det här var ju i en tidsperiod då det bjöds på mycket av den varan i såväl tal som skrift....)

En högstämnd dikt framfördes: Några rader får komma med här:

*Gränsen ej skiljer mer
Hallands med Skåne ser
sig förenadt i lust och gamman.
Åsen ett vägpår, famnade i sitt skår
Som i jernband slöt det skilda samman."*

Åren med järnvägen har blivit en bok

Under ett antal år har jag haft sällskap med järnvägen över Hallandsås, den som ursprungligen hette Skåne-Hallands Jernväg. Det har varit en intressant resa. Alltifrån striderna om sträckningen. Sinarpsdalen eller Stavershultsdalen. Framväxandet av helt nya samhällen kring de nybyggda stationerna. Försöken att skapa en järnväg till Torekov. Tankarna på att dra ett stickspår från Båstads station till Båstads hamn (Stora Bro) för att skapa ett samspel mellan sjöfart och järnväg. Stationssamhällellenas utveckling. Järnvägens betydelse för bygden. Problemen: Åsens lutningar, snön på vintern och löven på hösten. Det dramatiska slutkapitlet. Dramat kring tunnelbygget. Resultatet. De nya stationerna som snart skall invigas.....och mycket annat.

Nu är allt på väg att bli en bok. Många positiva hejarop från bokvänner i Bjäre och en värdefull stimulans från Sparbanksstiftelsen Gripen gjorde, att jag nu vågar trycka på startknappen för att omvandla mitt manus till bok.

Enligt planerna skall boken ligga klar i god tid före tunnelinvigningen.

Att resa före järnvägsåldern

Att resa i Sverige före järnvägens tid innebar att använda det s.k. skjutsningssystemet. I vår lokala litteratur kan vi läsa om olika skjutsningsstationer, oftast i kombination med gästgiverier, som fanns. V. Karup, Bokesliden, Magretetorp, Ö.Karup är exempel. I Båstad var det C.A.M. Graff som var gästgivare tiden strax före järnvägens tillkomst. Härifrån kunde man beställa skjuts till V. Karup, Torekov, Margretetorp och Ö.Karup. Den som ville resa längre norrut genom Halland kunde i Ö.Karup byta till postdiligensen och med den ta sig ända till Göteborg.

Enligt reglementet fick gästgivaren inte lämna skjuts åt båtsmän, tiggare, tatarer eller "löse personer". Skjutsarna var avsedda för "fint folk."

Alla gillade inte Hallänningasöndagen

Hallänningasöndagen, som förr i tiden firades varje år den 2:a söndagen i juli, var en stor och uppskattad begivenhet i Båstad.

Det var ungdomarnas fridag under sommaren. Drängar och pigor var lediga den dagen. Från socknarna i södra Halland kom ungdomarna till Båstad för att roa sig. Tågen på den nya järnvägen blev överfulla mellan de sydhalländska stationerna och Båstad.

Alla gillade dock inte denna begivenhet. En stark motståndare var kyrkoherden i Ö.Karup Victor Ewald. I hans bevarade anteckningar kan vi läsa:

"Dansen är ock hufvudföremålet för ungdomarnas sträfvan. I Båstad har man anordnat tillställningar för att locka dit folk. Dans, kappsegling, lottdragning, karuseller, fasttagning af såpade grisar mm äro de nöjen, hvilka här erbjuds.

Det är nästan som en yrsel föll öfver ungdomen i denna tid. En enda dag som Hallänningasöndagen kan förstöra trogna lärares myckna arbete för de unga, hvilka falla för de förgyllda frestelser, som då möta dem."

"Efterlysning....."

Många bjärebor lämnar in gamla fotografier till mig och ber mig ta hand om dem, så att de blir bevarade för framtiden som viktiga historiska dokument. Ibland saknas information om vissa bilder. För att lösa problemet lägger jag ut sådana bilder på min hemsida och ber allmänheten om hjälp. Den här metoden har visat sig vara mycket framgångsrik. Tack alla ni som bidragit med uppgifter.

Du som vill titta på dessa bilder. Gå till www.bjareforlaget.com. Sök under rubriken "Efterlysningen".

Bildarkivet fortsätter att växa. Nu är det en bra bit över 60 000 bilder. Allt skall överlämnas till kommunen och göras tillgängligt för allmänheten.

Pärans Dag 23 år

Besökte Pärans dag i Båstad nyligen. Blev påmind om att det är 23 år sedan vi drog igång detta projekt. "Vi" det var Båstad Turism och potatisodlarna i Bjäre. En kombination som många vid den tiden (bl.a. media) fann överraskande och annorlunda. På Pärans dag träffade jag Jesper Aspegren som var där som medverkande. Han menade, att vi som drog igång detta 1992 måste ha varit långt före vår tid i det avseendet. Idag är kombinationen turism-mat och turism-dryck vanligt.

Om detta finns mycket att berätta. Det får dock vänta till nästa Nyhetsbrev. Detta brev har redan blivit alltför långt.

Avslutar som vanligt

Om du i fortsättningen inte vill få mina Nyhetsbrev – meddela mig i ett mejl.

Har du någon i din bekantskapskrets som du tror skulle uppskatta mina Nyhetsbrev- tipsa gärna vederbörande. Allt jag behöver är en e-postadress. Gärna även namn.

Kalle

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
kalle@bjarenet.com
Tel. 0431-365332